

Filmene

DET BLODRØDE BRYLLUP

Lad os ikke blive længe ved det politiske, selvom denne nye Chabrol udspiller sig i en kulisser af kommunalpolitik og nærmest tager korruptionen og magtmisbruget for en given sag: I ly af embedet fører borgmesteren sig frem som grundspekulant, sager dysses ned og op efter behag og besked fra politikerne – og ovenover det hele lyser Pompidous portræt.

Men Chabrol er ikke den, der ønsker at »afsløre« samfundsproblemerne, for at alting kan blive meget bedre. (Ideologisk er han et usikkert papir: Husk hvordan han ville have os til at muntre os over pigen i »Dr. Popaul«, bare fordi hun var tudegrim). Snarere finder han en satanisk fornøjelse i at fremholde skæbner som en mærkelig og uberegnelig rad – og livet som et puslespil, der er dømt til aldrig at gå op, fordi en af brikkerne ikke passer.

To gange f. eks. er vejen banet for den forening, som borgmesterens kone Lucienne Delamare (Stéphane Audran) og viceborgmesteren Pierre Maury (Michel Piccoli) stræber efter at opnå, så

deres stakåndede samlejer kan blive lidt mindre stakåndede. Men regnestykket vil ikke gå op.

Da borgmester Delamare (Claude Pieplu) opdager, at hans kone har en affære med viceborgmesteren og venen, udebliver det dramatiske opgør, som man ellers kunne forvente. I en effektiv »nøgen« scene mødes de tre parter på åben mark, og borgmesteren forelægger sit overraskende forslag til en ordning: At de to elskende kan mødes frit, blot forholdet holdes skjult for offentligheden! Dette, hævder han, vil passe ham fint. Han er alligevel mest interesseret i politik og magt og har, det ved han, forsømt sin kone. Al skandale vil således kunne undgås. Der er også det, at han på den måde får en »klemme« på viceborgmesteren, der er en farlig medvider om spekulationsforretningerne.

Denne rummelighed og dette overblik, der er af samme store format som den pejsetændstik, borgmesteren tænder sin cigar med, er så stort et modstykke til den ildfuldhed, som mere følelsesladede personer formentlig ville have lagt for dagen i samme situation.

Borgmesteren vender det, der kunne have været en ydmygelse, til sin egen fordel og tilbyder de øvrige parter en ordning, de kunne have slået sig til tåls med. Det er da statsmandskunst, så det batter!

Men Lucienne føler sig krænket. Pludselig opfatter hun ægtemanden som foragtelig og kan ikke mere udholde tanken om fortsat at skulle bo sammen med ham, end ikke på de nye betingelser. Hun og Pierre Maury beslutter sig for at rydde ham af vejen.

Og ligesom Maury tidligere har giftmyrdet sin syge kone, uden at nogen opdagede noget, lykkes også mordet på borgmester Delamare. Indtil og her er vi ved et andet centralt sted Luciennes lille datter, der har fornemmet sagens sammenhæng, forlanger at få ren besked af moderen. Det er meget vigtigt, at du siger sandheden, siger hun dybt alvorligt. Lucienne betænker sig, før hun vælger at lyve, og det ligger i luften, at havde hun sagt sandheden, kunne hun måske have regnet med datterens fortrolighed. Nu sender datteren i stedet et brev til politiet, og det omhyggeligt funderede korthus styrter sammen.

Sådan noget elsker Chabrol at vise. Hvordan tilfældigheder og detaljer får afgørende indflydelse og ændrer forløb. Og undervejs har Chabrol utvivlsomt også fundet nydelse i at vise, hvordan den succesrige borgerlige borgmester udnytter de mennesker, der så tillidsfuldt vælger ham. Og hvordan den venstreorienterede viceborgmester ikke er et hak bedre, men sætter de privatpersonlige interesser over de samfundsmæssige.

Menneskene, hvad de end giver sig ud for, tænker på sig selv først og fremmest.

Med »Det blodrøde bryllup« er vi på Chabrols hjemmebane, den franske provinsby hvor de små børn opdrages til at tro på skolen og kirken og de øvrige autoriteter, der ofte er lige så hule som grotterne i omegnen, og hvor vildskaben med mellemrum krakelerer idyllen som pludselig lynnedslag. Stedet, hvor også »Slagteren« foregik.

Også på anden måde er filmen instruktørens tilbagevendende til »Slagteren«. Efter et par mislykkede forsøg på at forny sig har Chabrol øjensynligt satset på det velkendte, der tidligere har vist sig bæredygtigt. Mange af elementerne har været benyttet før. Et enkelt lille eksempel: I »Slagteren« var det skolebørn på skovtur, der fandt liget, og der opstod en slags Rødhætte og ulvenstemning. Også i »Det blodrøde bryllup« er der en scene med skolebørn. Her spiller de komedie og er ikke direkte involveret i mordhistorierne. Men stemningen er den samme.

Er der således meget, der bærer præg af anden ombæring, så er det dog ikke desto mindre en fornøjelse at opleve den perfektion og professionalisme, der

har bragt filmens forskellige elementer sammen i en høj enhed, der holder fra først til sidst. Man er med hele tiden.

Og her er vi måske ved Chabrols egentlige styrke, der – i hvert fald i denne anmelders øjne – langt overskygger, hvad der måtte være af tilløb til filosofisk diskussion i historien: Evnen til at »lade« hvert eneste billede med en knitrende, ildevarslede spænding, der kalder på sin forløsning, men aldrig får den helt.

Selvfølgelig hænger det sammen med, at man har visse forventninger om noget kriminelt, når man har set nogle stykker af Chabrol. Hvornår kommer det? Hvornår sker det? Og hvad sker?

Men det er ikke kun det. Over »Slagteren«, som jeg så uden nogensinde før at have set nogetsomhelst af Chabrol og uden i forvejen at vide noget om filmen, rugede den samme let dystre stemning af noget skæbnsvangert, der nårsomhelst kunne gribe ind, slå ned. En mærkelig genreubestemmelighed, om man må sige sådan. Trods det kriminalistiske er Chabrols film ikke garnerede som sædvanlige kriminalfilm.

Men nogle enkle manøvrer benyttes til at fremkalde fornemmelsen af, at drab, død og katastrofe lurer lige om hjørnet. En scene i begyndelsen af »Det blodrøde bryllup« viser de to elskende mødes i smug ved en flodbred. Overfladen er lutter solskin og idyl. Pludselig brydes den af en båd med lystfiskere. I denne lille sekvens er der alene tre spændingsmomenter: 1. Kameraet koncentrerer sig om noget budskads i nærheden. Det er dels et muligt tilflugtssted, dels kan en evt. morder stå skjult mellem buskene. 2. Fiskeren »kaster« en gang med sin stang, og krogen kommer foruroligende nær på vore to forelskedes tøj, der endnu ligger på strandbredden. 3. Endelig er der naturligvis faren for at blive opdaget og afsløret.

Men ingenting sker, og spillet går videre og fortsættes. Bare en detalje, men én af mange, der skærper spændingen.

Nej, det er ikke snakken om frihed og skyld, der er så interessant – efter min mening – at Chabrols film bliver yderst seværdig, hører til de bedste for tiden. (»Slagteren«, »Dyret skal dø« og »Det blodrøde bryllup«). Det er helt enkelt det specielle atmosfærefyldte univers, som det i disse titler er lykkedes Chabrol så formfuldendt at bygge op. Nogen egentlig opbyggelse eller nogen særlig varme er der ikke at hente, omend der er forsonlige humoristiske træk. Skuespillerne er brikker mere end troværdige personer. Men selvom den udenforstående satanisk jagttagende holdning til livets skæbnespil forekommer temmelig primitiv, så er der dog noget besnærende i at se Chabrol få sit puslespil til at gå op.

Det, der altså skal ansueliggøre spillet, der aldrig går op.

Kristen Bjørnkjær

■ DET BLODRØDE BRYLLUP

Les noces rouges. Frankrig/Italien 1973. **P-selskab:** Les Films la Boétie (Paris)/Canaria Films (Rom) – Italian International Film (Rom). **Ex-P:** André Genoves. **P:** Guy Azzi. **P-leder:** Pierre Gauchet. **I-leder:** Patrick Delauney. **Instr/Manus:** Claude Chabrol. **Instr-ass:** Michel Dupuy, Alain Wermus. **Foto:** Jean Rabier. **Kamera:** Alain Douarin/**Ass:** Raymond Menvielle, André Marquette. **Farve:** Eastmancolor. **Klip:** Jacques Gaillard, Monique Gaillard. **Ark/Dekor:** Guy Littaye. **Kost:** Karl Lagerfeld/**Ass:** Gilles Dufour. **Komp:** Pierre Jansen. **Dir:** André Girard. **Tone:** Guy Chichignoud, Alex Pront/**Ass:** Gérard Dacquay. **Lyd-E:** Louis Devaivre. **Makeup:** Alexandre Marcus. **Frisurer:** Simone Knapp. **Medv:** Michel Piccoli (Pierre Maury, viceborgmester), Stéphane Audran (Lucienne Delamare), Clotilde Joano (Clotilde Maury), Eliane de Santis (Hélène, Luciennes datter), Daniel Lecourtois (Politimand), Pippo Marisi (Berthier), François Robert (Auriol, Politimand), Claude Pieplu (Paul Delamare), Ermanno Casanova (Ebedsmand). **Længde:** 90 min. **Censur:** Ingen. **Udl:** Warner & Constantin. **Prem:** Alexandra 26.7.73.

Indspilningen startede den 17. oktober 1972 med eksterioroptagelser i Valençay.

JUDGE ROY BEAN – VESTENS BLODIGE DOMMER

Der er ikke noget at sige til, at John Huston efter »Fat City« har villet lave en morsom underholdningsfilm. Men man kan nok undre sig over den form for humor, han har valgt at satse på.

Helt undtagelsesvis forekommer den danske titel rimeligvis end den originale: Vestens blodigste dommer. Nok anvendes der ganske vist et minimum af synligt blod i filmen. Men dommer Roy Bean er en nådesløs dommer, og det er en del af spøgen. Historien begynder som en hævnhistorie; midterpartiet har mere idyllens karakter; men i den sære 'epilog' gentages hævnmotivet med en styrke, så man ikke er i tvivl om, at der er tale om en meget bevidst omend forvirrende motivisk afrunding.

Roy Bean ankommer til en lovløs flække, hvor han behandles så dårligt – i sin gavmildhed efter et vel gennemført bankkup – at han senere udrydder alle flækkens slyngler. Nok rammes de hovedsageligt i enden, men de dør. Derpå opretter Roy Bean en kombineret saloon og domstol, hvor han udøver loven, som han er i humør til. Det udvikler sig til en sær idyl med jævnligt tilbagevendende hængninger, ublodige og ikke-udpenslede, men hængninger er nu en gang hængninger.

Filmene falder i dette midterafsnit uhjere episodisk ud, man aner romanforløbet kapitel for kapitel. Der er episoden om slynglerne, der forvandles til marsall'er; luderne der forvandles til deres glade koner; og den sagnomsbundne 'bad man' som Roy Bean er så fornuftig at plaffe ned bagfra. Og der er den ultra-tuttenuttede episode, hvor instruktøren selv forærer Roy Bean og hans mexikanske veninde en bjørn, som de hygger sig med i en montage med servering af filmens indlagte sang: Telebilleder af ung lykke plus sød bjørn, der vipper med hinanden i den uberørte texas-natur, et meget lidt vellykket og meget lidt Hustonsk forsøg på at gen-

tage cykelturen i »Butch Cassidy and the Sundance Kid«.

Langt mere Hustonsk er de mange pudsige 'tall tales', der hylder mandfolkefornuften på idealismens bekostning og ikke tager for tungt på et par skurkes død. Der er en klart nostalgisk stemning omkring de gode gamle selv-tægtstider, som måske skal være svær at sluge: det er denne tvetydighed, som jeg ikke synes Huston på nogen måde gør rede for. Paul Newman vælger brøstigt at gå ind på hyggeplanet i filmen og let hen over de parallelle, som let kunne være trukket til nutidig amerikansk selvtægt. Måske filmen er tænkt som et 'svar' på de moderne ansvarstunge western med indbygget Vietnamtematik? Holdningsmæssigt falder den noget fjoget ud, god for en masse hurtige grin og parat til et par små sentimentale sidespring.

Sentimentaliteten, brutaliteten og den tematiske forvirring smelter sammen i filmens epilog som Nogen ganske bestemt må have ment Noget med. Efter venindens barselsdød trækker den mere og mere 'mystiske' Roy Bean sig tilbage og hans ærkerival bliver magtmennesket i den lille by, hvor der findes olie. Men da Roy Beans datter er tyve år gammel, dukker Bean op en sidste gang og sætter ild på hele byen sammen med de fire gamle marshaller og sin skydeglade datter, hvorpå Huston vender tilbage til den oprindelige dekoration for at afvikle en endnu mere definitiv epilog: Som Lily Langtry dukker Ava Gardner op, siger kønne mindeord og manifesterer sig som den drøm om kvindelig poesi, som hele Beans lille mandssamfund var bygget på. Meget kunne måske være reddet, hvis ikke denne epilog havde fået lov at stivne i sentimentalitet og ende i et frossent billede af den yderst selvtilfredse Gardner, mens Maurice Jarre gennemførte klistrede musik sætter ind for fuldt drøn.

Filmene er ellers ganske smukt håndværk, og vist er der her præserveret sjove episoder fra et hjørne af Amerika hvor pionertiden sluttede sent. Men som gennemført nostalgier er filmen svær at sluge – og måske skal det tjene Huston til ære, at han selv har følt sig tvunget til at give brutaliteten en vis realitet i historien. Idyllens tvetydighed er dog et tema han nøjes med at spøge med, og på det punkt undervurderer han både sin egen evne – og et nutidigt publikums evne – til at engagere sig i en problematik som må glemmes hver gang, der skal være skæg i gaden.

Anders Bodelsen

■ JUDGE ROY BEAN – VESTENS BLODIGE DOMMER

The Life and Times of Judge Roy Bean. **Altern.-titel:** The Hanging Judge. USA 1972. **Dist:** National General Pictures. **P-selskab:** First Artists Productions. **P:** John Foreman. **As-P:** Frank Caffey. **Instr:** John Huston. **Instr-ass:** Mickey McCardle. **Manus:** John Milius. **Foto:** Richard Moore. **Farve:** Technicolor. **Format:** Panavision. **Sp-foto-E:** Butler-Glouner. **Klip:** Hugh S. Fowler. **Ark:** Tambi Larsen. **Dekor:** Robert Benton. **Musik:** Maurice Jarre. **Sang:**